

B. Osobitná časť

Čl. I Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

K bodu 1 - § 2 písm. o)

Znenie § 2 písm. o) ZDP sa dopĺňa o spočítavanie podielov blízkych osôb na účely určenia ekonomického prepojenia. Ide o situácie, ak má napríklad manžel podiel 100% v spoločnosti A, 15% v spoločnosti B a manželka má podiel 15% v spoločnosti B. Podľa doterajšieho znenia ustanovenia spoločnosti A a B neboli prepojené, na základe nového ustanovenia sa už považujú za prepojené spoločnosti.

K bodu 2 - § 2 písm. r)

Znenie § 2 písm. r) sa upravuje vzhľadom na definíciu zahraničnej závislej osoby, pričom pojem zahraničnej závislej osoby nie je ďalej použitý v ZDP. Vzhľadom na uvedené, navrhované znenie definuje ekonomické prepojenie v prípade stálych prevádzkarní, ktoré absentuje v aktuálnom znení ZDP.

K bodu 3 - § 2 písm. ab)

Do ustanovenia sa dopĺňa negatívne vymedzenie kontrolovanej transakcie. Za kontrolovanú transakciu sa všeobecne nepovažuje závislá činnosť, z ktorej príjmy spadajú pod § 5 ZDP, a to bez ohľadu na to, či je vykonávaná zamestnancom závislej osoby, spoločníkom alebo konateľom. Zároveň sa ustanovenie technicky upravuje v nadväznosti na zmenu § 2 písm. r), pričom za kontrolovanú transakciu sa naďalej považuje aj vzťah medzi daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou a jeho stálymi prevádzkarňami v zahraničí, ako aj vzťah medzi daňovníkom s obmedzenou daňovou povinnosťou a jeho stálymi prevádzkarňami na území Slovenskej republiky a vzťah medzi stálymi prevádzkarňami daňovníkov, ktorí sú vzájomne prepojení podľa písmena n) a vzájomný vzťah medzi týmito stálymi prevádzkarňami a týmito daňovníkmi.

K bodom 4 a 5 - § 17 ods. 1 písmeno d) a e)

Zmena ustanovenia § 17 ods. 1 písm. d) a e) umožňuje zahraničným daňovníkom, ktorí podnikajú na území SR prostredníctvom stálej prevádzkarne, aby pri určení základu dane tejto stálej prevádzkarne vychádzali z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi priraditeľnými stálej prevádzkarni. Príslušné výnosy a náklady by boli zistené z účtovnej alebo inej obdobnej evidencie zahraničného daňovníka.

Uvedená zmena prispeje k zlepšeniu postavenia daňovníkov, ktorí majú na území SR stálu prevádzkarň, avšak nie sú povinní viesť účtovníctvo podľa slovenských účtovných predpisov. Ide o daňovníkov, ktorí nemajú povinnosť zaregistrovať organizačnú zložku v obchodnom registri, pretože napríklad podnikajú na území SR dočasne v súvislosti so stavebnými alebo montážnymi projektmi, alebo inými projektmi dočasného charakteru. Pre týchto daňovníkov existujú dve možnosti:

- a) viesť účtovníctvo podľa slovenských predpisov dobrovoľne,
- b) vykazovať základ dane na základe rozdielu medzi príjmami a výdavkami, pričom však účtovníctvo zahraničného daňovníka (u právnickej osoby) je spravidla nastavené na vykazovanie výnosov a nákladov. Obe možnosti predstavujú pre takýchto daňovníkov dodatočnú administratívnu záťaž.

Celkovo tak súčasná úprava komplikuje podnikanie na území v SR prostredníctvom stálej prevádzkarne a vytvára neopodstatnený rozdiel medzi tuzemskými daňovníkmi (napríklad

dcérskymi spoločnosťami zahraničných spoločností) a stálymi prevádzkarňami zahraničných daňovníkov.

Pri zisťovaní základu dane u daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou, ktorý nemá povinnosť viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu sa má postupovať podľa zahraničnej evidencie daňovníka. Vo väčšine prípadov sa predpokladá aktuálny princíp, t. j. rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. Na hotovostnom princípe budú základ dane vykazovať fyzické osoby a právnické osoby, ktoré nevedú účtovníctvo na aktuálnom princípe.

K bodu 6 - § 17 ods. 5

Uvedenou úpravou § 17 ods. 5 sa spresňujú pravidlá pri úprave základu dane v prípade nedodržania princípu nezávislého vzťahu a pravidlá pri úprave zahrňovania nákladov vynaložených inou závislou osobou do základu dane daňovníka. Rozdelením ustanovenia do dvoch samostatných bodov sa odstráni problémy pri daňových kontrolách, napríklad zámena významu týchto dvoch pravidiel, nejednoznačné označenie titulu dorubenia dodatočnej dane pri službách prijatých od závislých osôb a pod.

Uvedenou úpravou § 17 ods. 5 sa ďalej dopĺňa definícia významnej kontrolovanej transakcie (alebo skupiny kontrolovaných transakcií), za ktorú sa nepovažuje právny vzťah alebo iný obdobný vzťah, na základe ktorého ani jedna závislá osoba nedosiahne zdaniteľný príjem (výnos), ani daňový výdavok v príslušnom zdaňovacom období v hodnote prevyšujúcej 10 000 eur (to neplatí, ak ide o úver alebo pôžičku s istinou nad 50 000 eur). Pod skupinou kontrolovaných transakcií sa rozumie viacero kontrolovaných transakcií, ktoré sú rovnakého druhu a sú uzatvorené za porovnateľných podmienok, sú vzájomne úzko prepojené a vzájomne podmienené, alebo porovnateľné z hľadiska využívaného majetku, funkcií a rizík.

Účelom tejto úpravy je zníženie administratívnej záťaže malých podnikateľov pri transakciách s nízkou hodnotou.

V prípadoch zahrňovania nákladov vynaložených inou osobou v prospech daňovníka do základu dane je potrebné znenie ustanovenia zosúladiť s metodikou uvedenou v kapitole VII Smernice OECD o transferovom oceňovaní pre nadnárodné spoločnosti a správu daní (ďalej len „Smernica OECD“), ktorá bola aktualizovaná v roku 2017.

Pre lepšie objasnenie uvedeného ustanovenia uvádzame nasledovné príklady:

Príklad 1:

Daňovník má so závislou osobou uzatvorenú dohodu o poskytnutí poradenských služieb, v rámci ktorej mu závislá osoba poskytuje poradenské služby. V príslušnom zdaňovacom období daňovník zaúčtoval v nákladoch sumu 20 000 eur, avšak reálne uhradil len 5 000 eur. V zmysle § 19 ods. 19 zákona výdavky na poradenské služby sú súčasťou základu dane až po zaplatení. Za významnú kontrolovanú transakciu sa nepovažuje právny vzťah alebo iný obdobný vzťah, na základe ktorého v príslušnom zdaňovacom období ani jedna zo závislých osôb nedosiahne zdaniteľný príjem (výnos), alebo daňový výdavok (náklad) v hodnote prevyšujúcej 10 000 eur. Táto dohoda o poskytnutí poradenských služieb bude významnou kontrolovanou transakciou, pretože poskytovateľ poradenských služieb dosiahne v zdaňovacom období zdaniteľný výnos v hodnote 20 000 eur.

Príklad 2:

Daňovník od závislej osoby kúpi montovanú budovu za 108 000 eur. Táto budova sa daňovo odpisuje v 4. odpisovej skupine počas 12 rokov. Ročný daňový odpis na strane daňovníka je 9 000 eur. Táto transakcia bude významnou kontrolovanou transakciou v roku nákupu/predaja budovy, pretože predávajúci dosiahne v zdaňovacom období zdaniteľný výnos z tejto transakcie v hodnote 108 000 eur. V nasledujúcich zdaňovacích obdobiach, keď daňovník uplatní ročný

daňový odpis v hodnote 9 000 eur, sa táto transakcia nebude považovať za významnú kontrolovanú transakciu.

K bodu 7 - § 17 ods. 6

Do odseku 6 sa dopĺňa nárok na korešpondujúcu úpravu základu dane v prípadoch, keď primárna úprava je vykonaná v slovenskej právnickej osobe a protistranou transakcie je slovenská stála prevádzkareň nerezidenta.

K bodu 8 - § 17 ods. 7

Ustanovenie § 17 ods. 7 ZDP sa upravuje vzhľadom na potrebu zosúladenia znenia s aktuálnou metodikou Smernice OECD pri stanovení základu dane stálej prevádzkarne. Doterajšie znenie neprešlo zásadnými zmenami od pôvodnej verzie ZDP z roku 2004. Naopak, v rámci OECD bola v roku 2010 vydaná správa o zdaňovaní stálych prevádzkarní. Súčasná metodika OECD je striktné založená na princípe nezávislého vzťahu. Tento princíp je síce zakotvený v prvej vete § 17 ods. 7 ZDP, avšak ďalšie ustanovenia v tomto odseku uvádzajú postupnosť metód, ktoré nie sú vo všetkých prípadoch v súlade s princípom nezávislého vzťahu. Účelom navrhovaných zmien je spresnenie znenia zákona, zosúladenie zákona s metodikou OECD, a to vrátane posudzovania výdavkov (nákladov) preukázateľne vynaložených zriaďovateľom stálej prevádzkarne na účely tejto stálej prevádzkarne vrátane výdavkov (nákladov) na vedenie a všeobecných správnych výdavkov (nákladov). Okrem toho návrh zabezpečuje používanie rovnakých pojmov a spresňuje dokumentačnú povinnosť týkajúcu sa určenia základu dane stálej prevádzkarne. Návrh zákona upravuje postup zahrnutia príjmov (výnosov) a výdavkov (nákladov), ktoré sú vykázané po zániku stálej prevádzkarne, do základu dane.

Akákoľvek odchýlka od zaužívaného spôsobu vykazovania základu dane stálej prevádzkarne v iných štátoch vytvára priestor pre dvojité zdanenie a následné daňové spory so štátmi, v ktorých sú príslušní daňovníci rezidenti. Uvedená úprava prispieva aj k zlepšeniu efektivity riešenia cezhraničných daňových sporov.

Úpravy v bodoch 7 a 8 nemajú vplyv na doterajší prístup SR k článku 7 (Zisky podnikov) Modelovej zmluvy OECD a príslušnú výhradu SR.

Nadalej pre účely stanovenia základu dane stálej prevádzkarne v SR nie je možné zahrnúť ziskovú prirážku k vlastným nákladom na vedenie a všeobecným správny výdavkom (nákladom), ani úroky alebo licenčné poplatky účtované zriaďovateľom voči stálej prevádzkarni s výnimkou priradenia príslušnej časti úrokov alebo licenčných poplatkov, ktoré zriaďovateľ uhradza inej osobe.

O použitej metóde úpravy základu dane stálej prevádzkarne vo vzťahu k zriaďovateľovi a iným závislým osobám je daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou povinný viesť dokumentáciu. Nejde o novú dokumentačnú povinnosť, iba o špecifikáciu pre stálu prevádzkareň ako podmnožinu závislých osôb vzhľadom na osobitosti úpravy základu dane stálej prevádzkarne (napr. alokácia voľného kapitálu, vzťahy so zriaďovateľom atď.).

K bodu 9 - § 17 ods. 8 písm. a) a § 17 ods. 12 písm. b) a c)

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zmeny vykonané v § 19 ods. 2 písm. h) zákona.

K bodu 10 - § 17 ods. 38

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá nadväzuje na zavedenie pravidiel obmedzenia čistých úrokových nákladov v § 17k.

K bodu 11 – § 17h ods. 4, § 18 ods. 1 a 11, § 18a ods. 1 a 3

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá nadväzuje na úpravu v § 17 ods. 5.

K bodu 12 - § 17k

V § 17k sa do ZDP transponuje článok 4 smernice Rady (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (ďalej len „smernica ATAD“) a ktorého účelom je obmedzenie čistých úrokových nákladov u právnických osôb s cieľom zabrániť umelému znižovaniu základu dane z príjmov právnických osôb prostredníctvom dlhového financovania. Do konca roku 2023 sa v SR uplatňuje výnimka podľa čl. 11 ods. 6 smernice ATAD, na základe ktorej sa limitácia úrokových nákladov podľa § 21a týka výlučne závislých osôb. S účinnosťou od 1.1.2024 sa zavádza nové pravidlo o limitácii čistých úrokových nákladov, ktoré sa bude uplatňovať prednostne pred pravidlami podľa § 21a.

Podľa ods. 1 sa pravidlo o obmedzení zahrňovania čistých úrokových nákladov do základu dane v § 17k uplatňuje u právnických osôb so sídlom alebo miestom skutočného vedenia na území SR (daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou) alebo právnických osôb, ktorými sú daňovníci s obmedzenou daňovou povinnosťou, ktorí majú na území SR zriadenú stálu prevádzkareň (§ 16 ods. 2 ZDP). Daňovníci, na ktorých sa nové pravidlo nevzťahuje, sú vymedzení v odseku 8. Limitácia čistých úrokových nákladov sa neuplatní u daňovníkov, u ktorých suma čistých úrokových nákladov nepresiahne čiastku 3 000 000 eur vrátane (tzv. bezpečný prístav). Ak sú čisté úrokové náklady záporné, t. j. zdaniteľné úrokové výnosy sú vyššie ako daňovo uznateľné úrokové náklady, potom daňovník nepostupuje podľa § 17k a všetky úrokové náklady sú daňovými výdavkami, ak nepríde k ich obmedzeniu podľa § 21a.

Spôsob výpočtu sumy úrokových nákladov podliehajúcich limitácii je vymedzený v ods. 2. Daňovník, na ktorého sa nevzťahuje výnimka z dôvodu bezpečného prístavu, je povinný zvýšiť základ dane o úroky, ktoré presiahnu 30 % hodnoty ukazovateľa tzv. daňová EBITDA (EBITDA = zisk pred zdanením, úrokmi a odpismi), ktorý vychádza z daňových položiek. Všeobecne používaný ukazovateľ EBITDA vychádza z účtovných položiek na rozdiel od EBITDA podľa článku 4 smernice ATAD, ktorý sa použije pre účely limitácie úrokových nákladov a ktorý vychádza z daňových položiek.

Pre účely limitácie nákladových úrokov sa ukazovateľ daňový EBITDA za príslušné zdaňovacie obdobie vypočíta ako súčet:

- jednotlivých druhov základov dane uvedených v odseku 6 (pred vykonaním úpravy podľa pravidla o obmedzení úrokových nákladov),
- čistých úrokových nákladov a
- daňových odpisov majetku.

V odseku 3 je uvedený spôsob výpočtu čistých úrokových nákladov, ktoré sa vypočítajú ako kladný rozdiel medzi úrokovými nákladmi (napríklad účet 562, 563, 566, 568), ktoré sú v príslušnom zdaňovacom období daňovými výdavkami a zdaniteľnými výnosmi (napríklad účet 662, 663, 666, 668), ktoré má dlžník zaúčtované v účtovníctve alebo ich vykazuje podľa IFRS. Do výpočtu čistých úrokových nákladov sú zahrnuté len zdaniteľné úrokové príjmy, tzn.

do výpočtu čistých úrokových nákladov nevstupujú príjmy, ktoré sú od dane oslobodené alebo nie sú predmetom dane.

Jednotlivé druhy výdavkov (nákladov) za prijaté úvery a pôžičky u dlžníka vymedzuje ods. 4. Na rozdiel od § 21a sa do čistých úrokových nákladov započítavajú aj úroky, ktoré sú súčasťou obstarávacej ceny alebo vlastných nákladov majetku (tzv. kapitalizované úroky). Daňovník pri vyčíslení úrokových nákladov postupuje v súlade s princípom vecnej a časovej súvislosti, tzn. do výpočtu úrokových nákladov sa zahrňujú všetky finančné náklady a príjmy, ktoré v príslušnom zdaňovacom období ovplyvňujú základ dane.

Pre výpočet čistých úrokových nákladov sú v odseku 5 zadefinované úrokové výnosy a iné príjmy obdobného ekonomického charakteru, ktoré vznikajú u daňovníka, ktorý je veriteľom. Úrokový náklad u dlžníka na jednej strane predstavuje u veriteľa na druhej strane úrokový výnos. Do výpočtu čistých úrokových nákladov vstupujú všetky zdaniteľné príjmy z úrokových výnosov, ktoré ovplyvňujú základ dane v príslušnom zdaňovacom období, tzn. nevstupujú tam príjmy, ktoré sú od dane oslobodené alebo príjmy, ktoré nie sú predmetom dane.

Pod príjmami rovnocennými úrokovým výnosom sa rozumejú príjmy (výnosy), ktorých podstata spĺňa charakteristiky úrokového príjmu. Medzi takéto príjmy možno zaradiť pomyselne úroky z alternatívnych spôsobov dlhového financovania alebo príjmy z rôznych úverových finančných nástrojov (napríklad islamské financovanie, ktoré zakazuje úrok a nahrádza ho inou formou platby), atď.

V odseku 6 sú uvedené jednotlivé druhy základov dane, ktoré vstupujú do súhrnu základov dane pre výpočet daňového EBITDA na účely limitácie úrokových nákladov:

- základ dane zistený podľa § 17 až 29 znížený o úhrn vyňatých príjmov (základov dane) podliehajúcich zdaneniu v zahraničí (riadok 400 daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby),
- základ dane pre účely zdanenia pri odchode (exit tax) - § 17f
- osobitný základ dane z podielu na zisku (dividendy) - § 51e
- základ dane z príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou a vybratím dane je splnená daňová povinnosť.

Ak úhrn jednotlivých základov dane pre výpočet EBITDA pre účely limitácie nákladových úrokov napríklad vplyvom záporného hospodárskeho výsledku nedosiahne kladnú hodnotu, pre účely limitácie úrokových nákladov sa základ dane zvýši o sumu čistých úrokových nákladov, ktorá prevyšuje hodnotu 3 000 000 eur podľa odseku 2.

Odsek 7 upravuje prenos nevyčerpanej úrokovej kapacity do nasledujúcich zdaňovacích období. Zámerom tohto ustanovenia je podporiť daňovníkov, ktorí si dlhovým financovaním umelo neznižujú základ dane, aby si mali možnosť v nasledujúcich obdobiach uplatniť neuznané úrokové náklady. Daňovník si môže odpočítať vylúčené neuplatnené čisté úrokové náklady najviac v piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach po prvom zdaňovacom období, v ktorom si úroky nemohol uplatniť ako daňový výdavok. Zároveň platí, že aj v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach musí byť dodržaná podmienka, že celková suma čistých úrokových nákladov nepresiahne limit vypočítaný podľa odseku 2.

V odseku 8 sú taxatívne vymenované výnimky, na ktoré sa nevzťahuje pravidlo o obmedzení nákladových úrokov. Ide predovšetkým finančné inštitúcie, ktorých podnikateľská činnosť sa špecificky zameriava na dlhové financovanie. Okrem finančných inštitúcií pod výnimku z nového pravidla spadajú aj dlžníci, ktorí sú právnickými osobami a ktorých závislými osobami sú výlučne fyzické osoby.

Podľa odsekov 9 a 10 spoločník verejnej obchodnej spoločnosti a rovnako aj komplementár komanditnej spoločnosti, ktorý je právnickou osobou, daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou, pri výpočte EBITDA pre účely limitácie nákladových úrokov vylúči zo svojho úhrnu základov dane tú časť základu dane (daňovej straty), ktorá je súčasťou základu dane (daňovej straty) týchto osobných spoločností.

K bodu 13 - § 18 ods. 1

Navrhovanou zmenou sa v záujme právnej istoty pri určovaní základu dane podľa § 17 ods. 5 do zákona dopĺňa použitie metodiky OECD o transferovom oceňovaní, t. j. Smernice o transferovom oceňovaní pre nadnárodné spoločnosti a správu daní („Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations“), ktorá sa všeobecne využíva ako výkladová pomôcka v oblasti transferového oceňovania. Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí dňa 10. júna 1997 uznesením č. 428 súhlasila s prijatím Odporúčania Rady OECD pre vymedzenie ocenenia transferu medzi prepojenými spoločnosťami z 13. júla 1995 - C(95)126/Final. Navrhovaná úprava nemá zámer vytvoriť zo smernice OECD priamo záväzný prameň práva v SR, čo vyplýva priamo z jej charakteru, nakoľko nepredstavuje normatívny text. Na účely oboznámenia sa s obsahom tejto smernice bude príslušný hypertextový odkaz dostupný na webovom sídle ministerstva financií.

Do ustanovenia sa zároveň z dôvodu právnej istoty dopĺňa postup správcu dane v situáciách, kedy ceny použité daňovým subjektom v transakcii so závislou osobou nezodpovedajú princípu nezávislého vzťahu podľa §17 ods. 5 písm. a), zvlášť keď ceny zodpovedajúce princípu nezávislého vzťahu sa zisťujú ako interval pozorovaných nezávislých hodnôt a hodnota použitá daňovým subjektom je mimo nezávislého intervalu. Pokiaľ daňovník preukáže, že vzhľadom na okolnosti prípadu je vhodnejšia úprava na inú hodnotu v rámci rozpätia nezávislých hodnôt, základ dane sa upraví podľa tejto hodnoty.

K bodom 14 až 18 - § 18 ods. 2 a 3

V § 18 ods. 2 písm. c) ZDP ide o legislatívno-technickú úpravu v súvislosti so zmenou definície v § 17 ods. 5 ZDP, v rámci ktorej sa pojem „obchodný vzťah“ nahradil pojmom „právny vzťah alebo iný obdobný vzťah“.

Ustanovenia § 18 ods. 2 a 3 ZDP sa upravujú vzhľadom na potrebu zosúladenia znenia s aktuálnou metodikou Smernice OECD. V § 18 ods. 2 písm. b) a c) sa uvedené pojmy nahrádzajú novými, z dôvodu vhodnejšieho odlišovania metódy následného predaja a metódy zvýšených nákladov od metódy čistého obchodného rozpätia podľa § 18 ods. 3 písm. b) ZDP.

K bodu 19 - § 18 ods. 5

Za účelom odstránenia problémov pri vydávaní rozhodnutí o bilaterálnych a multilaterálnych odsúhlaseniach použitia metódy ocenenia, v prípade, ak sa príslušné orgány dohodli na použití metódy ocenenia aj za zdaňovacie obdobia pred podaním žiadosti (tzv. „rollback“) sa dopĺňa možnosť vydať rozhodnutie aj na viac ako päť zdaňovacích období.

K bodu 20 - § 18 ods. 11

Za účelom odstránenia pretrvávajúcich problémov, ktoré v praxi spôsobuje aktuálne znenie § 18 ods. 11 ZDP sa mení postup predkladania dokumentácie, a to tak, aby bolo možné dokumentáciu najprv predložiť v cudzom jazyku a následne, ak by správca dane požadoval dokumentáciu aj v štátnom jazyku, tak má možnosť vyzvať daňovníka a ten by bol povinný v lehote do 15 dní odo dňa doručenia výzvy predložiť dokumentáciu v štátnom jazyku.

Uvedenou zmenou sa vyrieši problém pri predkladaní dokumentácie ako na strane daňovníka tak aj na strane správcu dane, alebo finančného riaditeľstva.

Zároveň sa vypúšťa slovné spojenie „v odôvodnených prípadoch“. Správca dane alebo finančné riaditeľstvo vydáva výzvu na predloženie dokumentácie na základe vlastnej úvahy, spravidla

po predbežnom vyhodnotení miery rizika nesprávneho nastavenia transferových cien u daňového subjektu.

K bodu 21 - § 19 ods. 2 písm. h) siedmy bod

Do ustanovenia § 19 ods. 2 písm. h) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje situácie tzv. zákonného a daňovo uznaného odpisu pohľadávok, sa dopĺňa situácia zániku pohľadávky v dôsledku jej odpustenia pri tzv. preventívnej reštrukturalizácii podľa zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetom zákona o riešení hroziaceho úpadku, ktorý upravuje inštitúty verejnej a neverejnej preventívnej reštrukturalizácie a ktorý je transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii) (Ú. v. EÚ L 172, 26.6.2019), je riešiť hroziaci úpadok v preventívnom konaní prostredníctvom súboru reštrukturalizačných opatrení. Jedným z reštrukturalizačných opatrení je aj odpustenie, resp. čiastočné odpustenie záväzku (pohľadávky). Preventívna reštrukturalizácia spočíva na aktívnom jednaní dlžníka, ktorý podáva návrh na jej začatie. Úlohou je vypracovať plán, ktorý obsahuje reštrukturalizačné opatrenia, a v rámci nich môže obsahovať aj odpustenie záväzku dlžníka. Takéto odpustenie záväzku v preventívnej reštrukturalizácii je u veriteľa porovnateľné s ostatnými situáciami odpisu pohľadávky uvedenými v ostatných bodoch v § 19 ods. 2 písm. h) zákona o dani z príjmov. Preto pohľadávka bude v rozsahu, v akom je záväzok (dlh) podľa potvrdeného plánu odpustený, u veriteľa daňovým výdavkom. Na strane dlžníka sa bude naďalej postupovať štandardne, ako zákon o dani z príjmov pri odpise záväzku predpokladá (buď ako súčasť výsledku hospodárenia alebo uplatnením § 17 ods. 32).

K bodom 22 a 24 až 26 - § 20 ods. 2 písm. c), § 20 ods. 11, 12 a 24

Do ustanovenia § 20 sa v ods. 2 písm. c) a ods. 24 dopĺňa možnosť zahrnovania tvorby opravných položiek k pohľadávkam voči dlžníkovi v preventívnom reštrukturalizačnom konaní do daňových výdavkov, a to obdobne, ako je tomu v prípade pohľadávok voči dlžníkovi v tzv. klasickej (úpadkovej) reštrukturalizácii. V ustanovení § 20 odsekoch 11 a 12 boli vykonané nadväzujúce úpravy.

K bodu 23 - § 20 ods. 8

V nadväznosti na prijatie nového medzinárodného štandardu finančného výkazníctva (IFRS 17) – Poistné zmluvy, ktorý nahrádza dočasný IFRS 4 – Poistné zmluvy sa navrhuje úprava znenia § 20 ods. 8 zákona o dani z príjmov, ktorý doteraz upravuje zahrňovanie technických rezerv vytváraných v poisťovníctve do daňových výdavkov. Doterajší daňový režim v § 20 ods. 8 nadväzoval aj na účtovnú tvorbu technických rezerv a ich zúčtovanie, t. j. rozpustenie alebo použitie s tým, že zákon o dani z príjmov limitoval iba výšku takto vykázaných technických rezerv a pri ich rozpustení alebo použití podľa toho, ako boli vykázané podľa IFRS v účtovníctve upravoval vplyv na základ dane. Zákon o dani z príjmov však neupravoval spôsob a výpočet ich tvorby – uvedené vychádzalo zo zákona o poisťovníctve. IFRS 17 oproti IFRS 4 upravuje celkový prístup vykazovania poistných zmlúv. Vykazovanie spočíva predovšetkým v naviazaní vybraných položiek na diskontované cash-flow. Menia sa zložky vstupujúce do výpočtu záväzkov, ak aj finančné a iné riziká brané do úvahy pri ich výpočte a mení sa ich celkové vykazovanie. Podľa IFRS 17 už nevykazuje poisťovňa technické rezervy ako budúce očakávané odhadované záväzky. Poisťovňa bude vykazovať záväzky z poistných zmlúv priebežne počas trvania poistnej zmluvy diskontovaním cash-flow na súčasnú hodnotu. Vzhľadom k tomu, že poisťovne uplatnením IFRS 17 nebudú vykazovať technické rezervy, t.

j. budúce odhadované záväzky, ale vykážu záväzky na základe diskontovaného cash-flow, takto vykázané náklady už nespĺňajú definíciu rezervy, a tak ako iné záväzky, budú daňovým výdavkom v súlade s účtovníctvom. Zároveň ide o zjednodušenie zisťovania základu prostredníctvom odstraňovania rozdielov medzi účtovným a daňovým posúdením nákladov a výnosov. Prijatím tejto úpravy v oblasti vykazovania záväzkov z poistných zmlúv, ostávajú ostatné ustanovenia zákona o dani z príjmov nedotknuté, napr. ustanovenia týkajúce sa opravných položiek k pohľadávkam, odpisu pohľadávok, úprav základu dane pri neuhradených záväzkoch a pod. Pri prvotnom uplatnení štandardov z dôvodu zmeny účtovnej metódy, ktorou je aj zmena vo vykazovaní poistných zmlúv, zmeny vykázané vo vlastnom imaní, ktoré by mali vplyv na zdaniteľné príjmy alebo daňové výdavky sa zahrnú do základu dane v súlade s navrhovaným prechodným ustanovením § 52zsn ods. 1 a zároveň sa pri prvotnom uplatnení štandardu z dôvodu zmeny účtovnej metódy neuplatní postup podľa prvej vety § 17 ods. 15 zákona o dani z príjmov.

K bodom 27 a 28 - § 21a ods. 1 a 4

V § 21a ods. 1 sa v nadväznosti na zavedenie § 17k v nadväznosti na aplikačnú prax spresňuje, že § 21a sa neaplikuje ani na úrokové náklady kapitalizované do majetku v ocenení vlastnými nákladmi. V novom odseku 4 sa odstraňuje kolízia uplatnenia § 17k a § 21a tak, že pri zisťovaní základu dane sa prednostne skúma aplikovateľnosť § 17k a ak daňovník zvýši základ dane podľa § 17k, následne sa už neuplatní § 21a.

K bodom 29 až 31 - § 32 ods. 6 a § 33 ods. 9, 11 a 12

Navrhovanou úpravou sa umožní oprávnenej osobe douplatňovať celý nárok na daňový bonus na vyživované dieťa (deti) v prípade, ak jej nepostačuje základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 5 alebo základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 alebo ich úhrn na uplatnenie celej výšky daňového bonusu stanovenej v odseku 1 písm. a) a b). Táto oprávnená osoba si pre účely uplatnenia daňového bonusu môže sčítavať svoj základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 5 alebo základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 alebo ich úhrn spolu so základom dane (čiastkovým základom dane) druhou osobou, ktorá žije v domácnosti s vyživovaným dieťaťom, pričom toto navýšenie vykoná sama výlučne cez daňové priznanie. Ak druhá oprávnená osoba, ktorej základ dane (čiastkový základ dane) sa má pripočítať k základu dane (čiastkového základu dane) oprávnenej osoby, ktorá si uplatňuje daňový bonus, spĺňa podmienky pre uplatnenie daňového bonusu len časť zdaňovacieho obdobia, je možné pripočítať u oprávnenej osoby, ktorá si uplatňuje nárok na daňový bonus len pomernú časť základu dane druhej oprávnenej osoby zodpovedajúcu pomernej časti pripadajúcej k počtu mesiacov, na začiatku ktorých táto druhá oprávnená osoba splnila podmienky na uplatnenie daňového bonusu.

V navrhovanej úprave odseku 11 sa uvádza postup výpočtu v prípadoch, ak v priebehu zdaňovacieho obdobia sa mení počet vyživovaných detí pre účely uplatnenia daňového bonusu. V odseku 12 sa navrhuje spresnenie prípadov, keď daňovníkovi (zamestnancovi) zamestnávateľ v priebehu roka priznal vyšší nárok na daňový bonus ako mu vyšiel po skončení zdaňovacieho obdobia pri vykonanom ročnom zúčtovaní alebo podaní daňového priznania, podľa ktorého sa nárok na už priznaný daňový bonus nestráca.

K bodu 32 - § 43 ods. 2

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodu 33 - § 49 ods. 8

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodom 34 až 36 - § 49a ods. 1, 2, 12 a 13

Upravuje sa spôsob registrácie daňovníkov na daň z príjmov. Od 1. 1. 2023 bude správca dane registrovať daňovníkov na daň z príjmov z úradnej moci na základe údajov z registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a to tie, ktoré boli, resp. budú exportované do tohto registra zo zdrojových registrov, ktorými sú obchodný register a živnostenský register. Správca dane bude registrovať daňovníkov na daň z príjmov z úradnej moci na základe údajov zapísaných do registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci z iných registrov ako je obchodný register a živnostenský register na základe oznámenia, ktoré bude zverejnené na webovom sídle Finančného riaditeľstva SR.

K bodu 37 - § 52zzn ods. 1

Úpravou dochádza k spresneniu ustanovenia v nadväznosti na doplnenie nových odsekov 15 a 16. Ide o legislatívno-technické spresnenie z dôvodu výpočtu daňového bonusu, ak sa v priebehu roku mení počet vyživovaných detí, na ktoré sa uplatňuje daňový bonus, ktoré sa bude vykonávať pri ročnom zúčtovaní v roku 2023 za zdaňovacie obdobie 2022 a pri podaní daňovom priznaní podávanom v roku 2023 za zdaňovacie obdobie 2022.

K bodu 38 - § 52zzn ods. 15 a 16

Uvedenou úpravou dochádza k spresneniu už schváleného výpočtu daňového bonusu pri ročnom zúčtovaní za rok 2022, ktoré sa bude vykonávať v roku 2023 alebo pri daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie 2022, ktoré sa bude podávať v roku 2023.

Príklad

Zamestnanec poberal príjmy zo závislej činnosti od jedného zamestnávateľa v mesiacoch január a február, ktorý mu uplatnil daňový bonus na tri deti vo veku do 6 rokov v sume 141,42 € mesačne (47,14 € x 3 deti). V mesiacoch marec až júl bol zamestnanec nezamestnaný, ale od augusta začal poberať príjmy zo závislej činnosti od nového zamestnávateľa. V septembri sa zamestnanec oženil, a od októbra si začal uplatňovať nárok na daňový bonus aj na manželkine dve deti vo veku nad 15 rokov. Zamestnanec, pri uplatnení daňového bonusu u nového zamestnávateľa, vo vyhlásení podľa § 36 ods. 6 ZDP uviedol aj tú skutočnosť, že závislú činnosť, z ktorej dosahuje zdaniteľné príjmy podľa § 5 ZDP vykonával aj v prvom polroku 2022. Zamestnávateľa v priebehu roka vyplatil zamestnancovi daňový bonus (pozri tabuľku č. 1). V akej sume má zamestnanec nárok na daňový bonus za celý rok 2022, ak nemá iné príjmy podľa § 5 ani príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP?

Tabuľka č. 1 Uplatnenie daňového bonusu v priebehu zdaňovacieho obdobia a súhrnné údaje za celý rok

	Január	Február	August	Septembe r	Október	Novembe r	Decembe r	Spolu
Príjem zo ZČ	600 €	600 €	780 €	780 €	650 €	650 €	1600 €	5 660 €
ČZD	519,60 €	519,6 €	675,48€	675,48 €	562,90 €	562,90 €	1385,60 €	4 901,56 €
Preddavok na daň	26,22 €	26,22 €	55,84 €	55,84 €	34,45 €	34,45 €	190,76 €	371,32 €
Duma DB	do 30.06.	141,42 € ¹⁾	141,42 € ¹⁾	141,42 € ¹⁾	141,42 € ¹⁾	188,56 € ²⁾	188,56 ²⁾	
	od 01.07.			210 €, max. 34% z ČZD, čo je 229,6 €		290 €, max. 48% z ČZD, čo je 270,19 €		290 €, max. 48% z ČZD, čo je 665,09 €
Priznaný DB	141,42 € ¹⁾	141,42 € ¹⁾	210 € ¹⁾	210 € ¹⁾	270,19 € ²⁾	270,19 € ²⁾	290 € ³⁾	1533,22 €

¹⁾ 141,42 € = suma daňového bonusu na dieťa do 6 r. veku 47,14 € x tri deti, podľa § 33 ZDP

²⁾ 188,56 € = suma daňového bonusu na dieťa do 6 r. veku 47,14 € x tri deti + 23,57 € x 2 deti, podľa § 33 ZDP

³⁾ 290 € = suma daňového bonusu na dieťa do 15 r. veku 70 € x tri deti a dieťa nad 15 r. veku 40 € x 2 deti podľa § 52zzn ZDP

Tabuľka č. 2 Výpočet daňového bonusu za celé zdaňovacie obdobie 2022 v ročnom zúčtovaní alebo v daňovom priznaní

Mesiace	Výpočet daňového bonusu	Nárok na DB
1 – 6	848,52 € 3 deti x 6 mesiacov x suma daňového bonusu na vyživované dieťa vo veku do 6 rokov 47,14 € platná do 30.06.2022	848,52 €
7 - 9	424,26 € 3 deti x 3 mesiace x suma daňového bonusu na vyživované dieťa vo veku do 6 rokov 47,14 € platná do 30.06.2022 alebo 416,64 € 3 deti x 3 mesiace x suma daňového bonusu na vyživované dieťa o veku do 15 rokov 70 € (630) platná od 01.07.2022, max. do výšky 34 % z ½ základu dane (čiastkového základu dane) z príjmov podľa § 5 ZDP* (4 901,56 € / 2 = 2 450,78 €; 2 450,78 € * 34 % = 833,27 €; 833,27 € / 6 mesiacov = 138,88 €; 138,33 € x 3 mesiace = 416,64 €).	
10 - 12	565,68 € 5 detí x 3 mesiace x suma daňového bonusu na tri vyživované deti vo veku do 6 rokov 47,14 € a dve vyživované deti vo veku nad 15 rokov 23,57 € platná do 30.06.2022 alebo 588,18 € 5 detí x 3 mesiace x suma daňového bonusu na tri vyživované deti vo veku do 15 rokov 70 € a dve vyživované deti vo veku nad 15 rokov 40 € platná od 01.07.2022, čo je 870 €, max. do výšky 48 % z ½ ČZD* (4 901,56 € / 2 = 2 450,78 €; 2 450,78 € * 48 % = 1 176,37 €; 1 176,37 € / 6 mesiacov = 196,06 €; 196,06 € x 3 mesiace = 588,18 €).	
7-12	Porovnanie 989,94€ (424,26€ + 565,68 €) podľa znenia platného do 30.6.2022 1004,82 € (416,64 € + 588,18 €) podľa znenia platného od 1.7.2022	
Nárok na daňový bonus za rok 2022		1 853,34 €
DB vyplatený zamestnávateľom v priebehu roka		1 533,22 €
DB na vyplatenie (1 853,34 € - 1 533,22 €)		320,12 €

*suma daňového bonusu sa vypočíta pomernou časťou, a to pripadajúcou na tri mesiace

K bodu 39 - §52zzo ods. 2

Ide o legislatívno-technické spresnenie z dôvodu právnej istoty, podľa ktorej už k valorizácii súm daňového bonusu pre príslušné vekové kategórie deti nebude dochádzať.

K bodu 40 - § 52zpz a §52zpzr

§ 52zpzp – Prechodné ustanovenia účinné od 1. 1. 2023

V odseku 1 sa navrhuje zahrnúť úpravu základu dane vyplývajúcu z implementácie IFRS 9 a 17 poisťovňami počas troch zdaňovacích období a to počnúc zdaňovacím obdobím začínajúcim najskôr 1. 1. 2023.

Podľa odseku 2 bude možné prvýkrát uplatniť sčítanie základov dane (čiastkových základov dane) z príjmov podľa § 5 alebo základov dane (čiastkových základov dane) z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 alebo ich úhrnom na účely uplatnenia daňového bonusu pri podaní daňového priznania za zdaňovacie obdobie 2023.

§ 52zpzr – Prechodné ustanovenie účinné od 1. 1. 2024

Nové pravidlo pre obmedzenie čistých úrokových nákladov sa bude po prvýkrát aplikovať až na čisté úrokové náklady plynúce na základe zmlúv uzatvorených po 31. decembri 2023, t. j. limitácii nebudú podliehať čisté úrokové náklady plynúce zo zmlúv uzatvorených najneskôr 31. decembra 2023, resp. dodatkov k týmto zmluvám uzatvorených najneskôr 31. decembra 2023.

Čl. II – Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov

K bodom 1 a 3 - § 1 a § 52

Nadväzne na to, že zákon o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov bol zrušený, vypúšťa sa z rozsahu pôsobnosti daňového poriadku a zároveň finančné riaditeľstvo nebude zverejňovať zoznam vybraných finančných inštitúcií.

K bodu 2 - § 47 písm. k)

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s elektronickým doručovaním písomností a tiež s úpravou § 32 a 33 v novele zákona o e-Governmente.

K bodu 4 - § 60 ods. 6

Do ustanovenia námietke sa dopĺňa, že námietku zaujatosti nie je možné podať ani voči starostovi obce, tak ako je to v prípade riaditeľa daňového úradu alebo colného úradu. Cieľom navrhovanej úpravy je zabezpečiť funkčnosť správca dane v prípade špekulatívneho a účelového využívania inštitútu námietky zaujatosti.

K bodu 5 - § 67 ods. 11

Nakoľko v registri právnických osôb podnikateľov a orgánov verejnej moci (RPO) nie je informácia, kedy bol údaj do registra zapísaný, spresňuje sa ustanovenie tak, že správca dane zaregistruje daňový subjekt, až keď prevezme údaje z tohto registra. Údaje sa preberajú na dennej báze a tento údaj je možné dohľadať. Vypúšťa sa registrácia na základe podaných daňových priznaní.

K bodu 6 - § 68 ods. 4 písm. c)

Nadväzne na nový § 157b o účinnej ľútosti, sa navrhuje ďalší spôsob vyrubenia dane.

K bodu 7 - § 148 ods. 3

Navrhuje sa zrýchliť postup pri vrátení vodičského preukazu, ak je zastavené exekučné konanie, a to tak, že rozhodnutie sa bezodkladne doručí Policajnému zboru, pričom sa nemusí čakať na jeho právoplatnosť.

K bodu 8 - § 155 ods. 4

Ustanovuje sa, aby pri prvom zistení porušenia, daňový úrad a colný úrad pokutu, ktorú je možné určiť v rámci intervalového rozpätia, neuložil, ale aby upozornil na splnenie povinnosti, a ak bola povinnosť splnená oneskorene, aby upozornil daňový subjekt, že pri ďalšom porušení mu už bude uložená pokuta. Porušenie bude posudzované podľa skutkovej podstaty správneho deliktu a to osobitne daňovým úradom a colným úradom.

Príklad

Skutková podstata – oneskorené podanie DP.

Daňový subjekt podá oneskorene daňové priznanie k dani z motorových vozidiel, pokuta mu uložená nebude. Následne oneskorene podá aj daňové priznanie k dani z príjmov, daňový úrad už pokutu uloží. Tento daňový subjekt taktiež podá oneskorene DP k spotrebnej dani z liehu, colný úrad pokutu neuloží.

K bodu 9 - § 156 ods. 8

Navrhuje sa, aby sa v prípade oneskorenej platby dane, preddavku na daň, splátky dane, sumy na zabezpečenie dane alebo pri oneskorení odvedení vybraného preddavku na daň alebo zrazenej dane, úrok z omeškania vyrubil do jedného roka od konca roka, v ktorom došlo k úplnej úhrade tejto sumy. Prekluzívna lehota piatich rokov sa uplatní rovnako v prípade, ak by k úhrade došlo v piatom roku od konca roka, v ktorom došlo k omeškaniu s platbou; v takomto prípade je potrebné úrok vyrubiť do konca tohto roka.

Ak úhrade nedošlo vôbec, alebo v prípade čiastočnej úhrady sa úrok tak ako doteraz počíta za štyri roky omeškania a vyrubiť ho možno najneskôr v lehote päť rokov od konca roka, v ktorom došlo k omeškaniu s platbou.

K bodu 10 - § 157b

Navrhovanou úpravou sa umožní, aby v prípade účinnej ľútosti, pri daňových trestných činoch, ktoré sú vymenované v Trestnom zákone, bolo možné vyrubiť daň jej zaplatením, a to aj po prekluzívnej lehote. Zároveň sa navrhuje, aby táto daň bola splatná v deň jej úhrady.

K bodu 11 - § 165n a § 165o

§ 165n

Nadväzne na úpravu registračného konania sa ustanovuje, že prechodné ustanovenie k registrácii účinnej od 1. januára 2021, sa od 1. januára 2023 neuplatnia.

§ 165o

Podľa navrhovanej úpravy ukladania sankcií, tzv. „druhá šanca“, bude správca dane postupovať, ak skutočnosť rozhodujúca pre uloženie sankcie nastala po 31. decembri 2023. To znamená, že ak daňový subjekt podá v roku 2024 daňové priznanie oneskorene, správca dane neuloží za toto porušenie pokutu, ale upozorní daňový subjekt, že pri ďalšom podaní daňového priznania oneskorene, už pokuta uložená bude.

Nadväzne na úpravu lehoty na vyrubenie úroku z omeškania sa ustanovuje, že úrok z omeškania za oneskorené zaplatenie, ak k úplnej úhrade nedoplatku došlo do 31. decembra 2023, je potrebné vyrubiť najneskôr do 31. decembra 2024. To znamená, že ak úplnej úhrade nedoplatku došlo napr. 10. mája 2023, úrok z omeškania je potrebné vyrubiť najneskôr do 31.12.2024.

Čl. III

Navrhuje sa účinnosť zákona od 1. 1. 2023, okrem čl. I bodov 10, 12, 28 a § 52zho v bode 40 a čl. II bodov 8 a 9 a § 165o v bode 11, ktoré nadobúdajú účinnosť od 1. 1. 2024.